

ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒՄ

ԼՈՒՐԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՑ

ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՀՐԱՏԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ.— Հայ ժողովրդի ազգային վերածնդի 40-ամյա փառապանծ տոնի կապակցությամբ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի կոլեկտիվը հրատարակում է մի շարք արժեքավոր գրքեր:

Արտագրության է իշխել «Հոկտեմբերյան սոցիալիստական Մեծ ռեյտինգի և Սովետական իշխանության հաղթանակը Հայաստանում» խորագրով կրող փաստաթղթերի և նյութերի սովորածավալ ժողովածուն: Գրքի կազմության աշխատակցել են մի շարք անվանի գիտնականներ և պատմագետներ:

Արվեստի բնագավառում ուղարկվ է ռեսպուբլիկայի արվեստի վաստակավոր գործիչ, արվեստագիտության թեկնածու Սարգիս Մելիքսեյանի «Ուրվագիծ սովետահայ թատրոնի պատմության» խորագրով շափազանց հետաքրքրական և արժեքավոր աշխատությունը, բաղկացած 26 գլուխներից:

Սովետական իշխանության տարիներին ժողովրդական տնտեսության ձևեր բերած անխախտ քաղաքական տնտեսության մասին կատարվող հետազոտության ինստիտուտի կազմած «Սովետական Հայաստանի տնտեսական զարգացումը 40 տարում» (1920—1960 թ. թ.) գիրքը, որի նյութերը գրել են տնտեսագիտական գիտությունների դոկտոր-պրոֆեսորներ, թեկնածուներ և ավագ դիտական աշխատողներ:

Լույս կտեսնի նաև պատմական գիտությունների թեկնածու Հ. Կարապետյանի «Մայիսյան ապստամբությունը Հայաստանում» վերնագրով գիրքը:

ՏՈՒՆ ԵՆ ՎԵՐԱԴԱՌՆՈՒՄ ՊԱՆԴՈՒՆԵՏ ՁԵՆԱԳՐԵՐԸ.— Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին առընթեր Հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտ մատենադարանը տարեցտարի հարստանում է նոր ձեռագրերով: 1922 թվականին այն ուներ ընդամենը 4160 ձեռագիր, իսկ այժմ արդեն ունի 11 հազար հայերեն և օտար լեզուներով ձեռագրեր, 4000 պատահիկ ու պահպանակներ:

Այստեղ ձեռագրեր են ստացվում աշխարհի բոլոր մասերից: Պոլսահայ բանասեր Թորոս Ազատյանի այրին Մատենադարանին է նվիրել 54 ձեռագիր, Եղեղնաձորից ստացվել է Դիոնիսիոս Թաղապետ մի ձեռագիր:

գիր «Քերականություն», Ժ. Գարի գործի Հայրենասիրության լավ օրինակ է ցուցաբերում հայկապարնակ Հովսեփ Դեղեյանը: Նա իր սուղ միջոցներով օտար ափերում աստանդական մնացած ձեռագրեր է ձեռք բերում և նվիրում Մատենադարանին: Միայն վերջին երկու տարում նա նվիրել է 19 ձեռագիր: Դեռ վերջերս Մատենադարանը ստացավ 1193 թվականին գրված մի «Շարահնոց», որ իր տեսակի մեջ ամենից հինն է:

Մի առանձին հետաքրքրություն է ներկայացնում 1676 թվականին արտագրված «Բժշկարան»-ը, որ ամփոփում է Ամողղովյաթ Ամասիացու, Գալիանոսի, Ասար Սեբաստացու և ուրիշ հայ և օտարագրի բժշկների գործերը: Դա մի ինքնատիպ հանրագիտարան է վերաբուժության, ծննդաբերության, ակնաբուժության, ատամնաբուժության և այլ հիվանդությունների մասին: Թուրք բարբարոսների ձեռքով ամայացած Աղթամարի թանկարժեք դպրանոցի ձեռագրի հարստությունները հրաշքով փրկվելով, երկար թափառումներից հետո այսօր իրենց հանգիստն են գտել Մատենադարանի հյուրընկալ կամարների տակ, եթե ոչ լրիվ, գոնե մեծ մասով:

ՆՈՐ ՆՅՈՒԹԵՐ ԹԱՆԳԱՐԱՆՈՒՄ.— Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի Գրականության և արվեստի թանգարանը ակադեմիկոս Աշոտ Հովհաննիսյանի միջոցով ստացավ գրող և մշակույթի գործիչ Կարեն Միքայելյանի արխիվի մի կարևոր և սովորական մասը:

Արխիվը պարունակում է ինչպես արեւելահայ, այնպես էլ արևմտահայ գրողների, գիտնականների և կուլտուրայի գործիչների ստեղծագործություններ, հոգվածներ և ուսումնասիրություններ, որոնք իր ժամանակին ուղարկվել էին Մոսկվա՝ «Գարուն» խմբագրության, որի կազմում էր նաև Կ. Միքայելյանը:

Ստացված նյութերի թվումն են Ա. Մատուրյանի, Հ. Հաղորդյանի, Ռ. Սևակի, Զ. Եսայանի, Մ. Մանվելյանի, Ս. Զորյանի և շատ ուրիշների գեղարվեստական գործերը, ուսումնասիրություններն ու հոգվածները:

Առանձին արժեք են ներկայացնում Կ. Միքայելյանին ուղղված նամակները, որոնց թիվը հասնում է

200-ի նամակներ կան Դ. Վարուժանից, Դ. Դեմիր-
ճյանից, Հ. Խանզադյանից, Շ. Կուրդիյանից, Ա. Կա-
րինյանից, Իոննա Բրուսովայից, Վ. Բրյուսովից, Ա.
Խանջյանից, Մ. Սարյանից, Երվանդազից, Ե. Չա-
րենցից, Ա. Մուսլյանից և բազմաթիվ ուրիշներից:

ՍՓՅՈՒՌ-ՔԱՀԱՅ ԿԻՆՈԱՇԽԱՏՈՂԻ ՆՎԵՐԸ.—Աշ-
խարհի տարբեր երկրներից մեր արևաշող Հայաստա-
նի մայրաքաղաքն այցելած սփյուռքահայ տուրիստնե-
րը լինում են նաև Երևանի պատմության թանգարա-
նում: Նրանք խոր և անջնջելի տպավորություններով են
հեռանում այնտեղից:

Տուրիստներից մեկը՝ սուդանահայ կինոաշխատող
Ազատ Խաչիկյանը, իր խոստման համաձայն թանգա-
րանին է ուղարկել «Գեներալ Գորգոնի հիշողություն-
ները» անգլերեն հավաքույթ գիրքը: Նվիրատուն զըր-
բին կցել էր զրբից թարգմանված 20 մեքենագրված
էջ, որտեղ խոսվում է Ղրիմի պատերազմի (1856—1857
թ. թ.) մասին, մանրամասն նկարագրելով ուս-
թուրական պատերազմական գործողությունները,

պատմում է նաև Հայաստանի և հայ ժողովրդի կեն-
ցաղի ու սովորությունների մասին: Անգլիացի զորա-
վարը մեծ գովեստով է խոսել հայկական ճարտարա-
պետական կոթողների մասին:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆՈՒՄ.—
Հայտնի է, թե արևելագիտության մեջ ինչպիսի հե-
տաքերություն է եղել Հայաստանի և մասնավորապես
հայերենի նկատմամբ: Դեռևս անցած դարից սկսած
արտասահմանյան մի շարք գիտական և ուսում-
նական հաստատություններում ստեղծվել են հայագի-
տական ամբիոններ, որոնց մի մասը շարունակում է
մինչև այսօր էլ գործել: Հայ ժողովրդի պատմության,
նրա մշակույթի նկատմամբ արևելագետների ցուցա-
բերած հետաքրքրության վկայությունն են Հայկական
ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի Գրականության և
արվեստի թանգարանում գտնվող բազմաթիվ նամակ-
ները, որոնք փոխանակվել են հայ գիտնականների և
համաշխարհային հռչակ վայելող արևելագետ հայա-
գետների միջև:

ԱՐԵՎԵՎԻԱԳԵՏՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՆԳՐԵՍԻ ՄԱՍ.
նԱԿԻՑՆԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ.—Օգոստոսի 19-ին Թբիլի-
սիից Երևան ժամանեցին Մոսկվայում կայացած արե-
վելագետների միջազգային 25-րդ կոնգրեսի բազմա-
թիվ մասնակիցներ: Արտասահմանյան գիտնականնե-
րին ուղեկցում էին Հայաստանի Գիտությունների ա-
կադեմիայի թղթակից-անդամ Բ. Բ. Պիոտրովսկին,
Ասիայի երկրների ինստիտուտի գիտաշխատող Ի. Գ.
Սանտվիլը և ուրիշներ: Սկանում հյուրերին դիմավո-
րեցին Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի
նախագահության, ակադեմիայի ինստիտուտների պա-
տասխանատու աշխատողները:

Հյուրերը Հայաստանում ծանոթացան պատմական
հուշարձաններին, այցելեցին Մատենադարանը, թան-
գարանը, հանդիպումներ ունեցան ռեսպուբլիկայի
գիտնականների հետ:

Արևելագետների 25-րդ կոնգրեսին մասնակցում ինչ
նաև հայտնի գիտնական, Ամերիկայի Հարվորդ հա-
մալսարանի դասախոս Սիրարփի Տեր-Ներսեսյանը,
Հ. Քյուրտյանը, Հ. Վ. Վարդապետ Լովհանեսյանը և
ուրիշներ:

**ԱՎԵՏԻՓ ԻՍԱՀԱԿՅԱՆԻ ՀՈՒՇԱՐԱՋԱՆԻ ՆԱԽԱԳԻ-
ՄԸ.**—Վերջերս անցկացվեց հայ մեծանուն բանա-
ստեղծ Ա. Իսահակյանի հուշարձանի նախագծի մըր-
ցանակաբաշխում: Ներկայացված մի շարք աշխա-
տանքներ բարձր գնահատվեցին ժյուրիի կողմից:
Քանդակագործ Ս. Բաղդասարյանի և ճարտարապետ
Լ. Սադոյանի ներկայացրած նախագիծը արժանացավ
երկրորդ մրցանակի:

Որոշվեց հուշարձանի կառուցման համար ընդունել
Ս. Բաղդասարյանի և Լ. Սադոյանի ներկայացրած նա-
խագիծը: Հուշարձանը կգրվի Ստալինի պողոտայի և
Բարեկամության փողոցի ձախ անկյունում գտնվող
պուրակում: Հուշարձանի բացումը տեղի կունենա Հա-
յաստանում սովետական կարգերի հաստատման 40-
ամյակին:

ՆՈՐ ԳԻՐՔ ԱՆՔԱՆԴՐ ԹԱՄԱՆՅԱՆԻ ՄԱՍԻՆ.—
Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի հրա-
տարակչությունը, Արվեստի ինստիտուտի հրատարա-
կչությամբ, լույս ընծայեց «Ալեքսանդր Թամանյան»
խորագրով մի ժողովածու: Այն կազմել, ծանոթագրել
և առաջարկել է պատրաստել Լևոն Զորյանը: Գիրքը
լույս է տեսել 3000 օրինակ տպաքանակով, 283 էջ:
Գրքում տեղ են գտել մեծ ճարտարապետի հոգված-
ները, նրա գործունեության վերաբերյալ փաստա-
թղթեր, ինչպես նաև մի շարք հուշեր իր ժամանակա-
կիցներից գրի առնված:

ՊԱՅՔԱՐԸ ՔԱՂՑԿԵՂԻ ԴԵՄ.— Հայկական ՍՍՌ
Առողջապահության մինիստրության օնկոլոգիական
դիսպանսերը, Վենիսականի ու Կիրովականի դիսպան-
սերներն ու ռեսպուբլիկայի բոլոր շրջանները ընդգրկող
27 օնկոլոգիական կաթինետները մշտական հսկողու-
թյուն են հաստատել բնակչության լայն խավերի վրա՝
քաղցկեղով յհիվանդների վաղաժամ հայտնաբերման
և հաջող բուժման նպատակով: Այս տարվա 5 ամ-
սում քաղաքներում և շրջաններում օնկոլոգիական
ստուգման է ենթարկվել 150 000 մարդ: Հայտնա-
բերված հիվանդները բուժվում են Ռեսպուբլիկական
դիսպանսերի և Ռենտգենոլոգիայի ու օնկոլոգիայի
ինստիտուտի համատեղ ջանքերով: Երկու հաստատու-
թյուններն էլ ունեն ռենտգեն բուժման ու դամաթի-
րապիայի ժամանակակից ապարատներ, ինչպես նաև
ռադիոակտիվ ներգործության պրեպարատներ: Հիվան-
դանոցում կատարվում են բարդ վիրահատություններ՝
ախտահարված մասերը հեռացնելու համար: Զգալի
թիվ են կազմում այն հիվանդները, որոնք ժամանա-
կին հայտնաբերվել են և բուժվել: Նրանք նկատմամբ
սահմանված է մշտական հսկողություն:

ՔԱՂԱՔ ԼՃԱՓԻՆ.—Նոր է շինվում Հրազդան քա-
ղաքը, Հրազդանի ջրերից առաջացած լճի ափին:

Դեռ նոր ձևավորվող փողոցների երկայնքով արագ բարձրանում են վարդապույն շենքերը Ավելի քան 100 բանվոր-ծառայողներ իրենց համար այս տարի կառուցել են արևոտ, լուսավոր բնակարանները Ավարտվել են 300 տեղանոց լայնէկրան կինոթատրոնի շենքի բարային ու ծածկային աշխատանքները։ Երեկներտոնը կիսող ճանապարհի եզրին կառուցվում է Պետքանկի շրջանային բաժանմունքի շենքը։ Լճի ափին, ժայռի վրա, բարձրացել է ճաշարանը իր ընդարձակ պատըշգամբով։

Բլրի ստորոտում տարածվել է քաղաքի բանվորական ավանը։ Ամեն օր հարյուրավոր էքսկուրսանտներ և հովեկներ քայլում են այդ նոր թաղամասով, հիանում ծաղկանոցներով, թիավարում լճի կապույտ հարթության վրա, լողանում մեջք։

Հրազդանն ունի դպրոցներ, կուլտուրայի տուֆակերտ տուն, հարուստ գրադարաններ, արդյունաբերական ու մթերային խանութներ, հիվանդանոց, պոլիկլինիկա, կահավորված բուժկաբինետներ, մանկական կոնսուլտացիայի շենք։ Երեկներտոնում աշխատում են 19 բժիշկ և 70 բուժաշխատող։ Այս տարի շրջանի աշխատավորության առողջապահության նպատակին հատկացվել է մոտ 4 000 000 ռուբլի։

Նարձ ժամանակից Հրազդանը կդառնա մեր ռեսպուբլիկայի խոշոր ինդուստրիալ կենտրոններից մեկը։ Ոչ հեռու գտնվող Ջրառատ գյուղի մոտ կկառուցվեն լեռնաքիմիական կոմբինատի արտադրական բազայի օբյեկտները, որոնց գործարկումից անմիջապես հետո կսկսվեն բուն կոմբինատի շինությունները։ Ցոթնամյակում շարք կմտնեն ատաղձագործական կոմբինատն ու սառցարանը։

Շուտով կավարտվի Հրազդան—Սևան երկաթուղու կառուցումը և Հրազդանի արդիական գեղեցիկ կայարանից զնացքները կսուրան գեպի Սևանի գեղածիժաղ ափերը։ Հրազդանում շոգեբարչին կփոխարինի էլեկտրաբարչը։

Երեկվանի Հեռուստաստանի նոր համալիրը—նորքի գեղատեսիլ լանդշիֆ, մոտ հինգ հեկտար տարածության վրա ծավալվել է Երևանի հեռուստատեսային նոր կայանի կոմպլեքսի շինարարությունը։ Դա կլինի երկրի խոշոր կայաններից մեկը, որը կհագեցվի հեռուստատեսային տեխնիկայի ժամանակակից կատարյալ ապարատներով ու սարքավորումներով։

Նոր կայանը ունենալու է մի քանի խոշոր կորպուսներ։ Դրանցից կենտրոնականը, որի շինարարությունը արդեն սկսվել է, ճակատով դեպի քաղաքն ուղղված հինգհարկանի տուֆակերտ գեղեցիկ շինություն է։ Նրա կենտրոնում, 3 հարկի բարձրությամբ, կլինի ստուդիայի 600 քառ. մետր մակերեսով մեծ դահլիճը։ Գլխավոր կորպուսը կունենա նաև 80 քառ. մետր մակերեսով ստուդիական փոքր դահլիճ, կինոդիտման շորս սրահ, ձայնագրական տեխնիկայի բաժին, դերասանական հարգարանի, հանգստի սենյակներ, բազմաթիվ օժանդակ հարմարություններ։

Մեկ այլ շենքում կտեղադրվի նկարչական-դեկորացիոն արվեստանոցը, որտեղ կստեղծվեն մինչև 200 քառ. մետր մակերեսով նկարներ և դեկորացիաներ։ Այս շենքի, ինչպես նաև 1 600 լիամետրած կինոնկարների ժապավենների պահեստի շինարարությունն արդեն ավարտված է։ Կոմպլեքսի կառուցներից մեկն էլ լինելու է Երևան—Թբիլիսի ռադիոռելեային գծի գլխային կայանը, որով մեր ռեսպուբլիկան հեռուստատեսային փոխադարձ կապ կհաստատի երկրի այլ վայրերի հետ։

Նոր կայանի ամբողջ տեղիտորիան կլինի բուսապատված, կունենա գեղեցիկ ծառուղիներ, շատրվանոց ջրավազան։ Նրա մի անկյունում, 2 500 քառ. մետր մակերեսով հրապարակում, կկառուցվի ճապանեղու կայանը, որով հեռուստատեսային կենտրոնը և մերձակա թաղամասերը օդից կկապվեն Չարենցի փողոցի հետ։

